



Ano ang maaasahan sa bawat hakbang ng paggamot at makaraan pa nito

## Kanser sa Obaryo

Ang talaan ng impormasyong ito ay magsasabi sa iyo kung ano ang maitatanong mo bago gamutin, habang ginagamot, at matapos gamutin ang iyong kanser sa obaryo. Ikaw ay makakahiling sa iyong pangkat ng karagdagang impormasyon at suporta.

Ang pakikipagtulungan sa iyong pangkat ay nangangahulugang matitiyak mo na makukuha ang paggamot, impormasyon at suporta na tama para sa iyo.

## 1. Pagpapatingin sa iyong doktor

Ang iyong doktor ay dapat kang suriin upang malaman ang sanhi ng di-mabuti mong pakiramdam. Sila ay magtatanong sa iyo tungkol sa anumang mga sintomas na maaaring mayroon ka, halimbawa:

- Kabag o pananakit sa iyong puso o bahagi ng tiyan na hindi naalis
- Hindi nagugutom o walang ganang kumain
- Hindi makayanang pigilin ang iyong ihi

Ang iyong doktor ay dapat makipagtulungan sa iyo upang matiyak na mayroon kang impormasyon at tulong na kailangan mo. Ikaw ay makakapagtanong sa iyong doktor tungkol sa:

- Ano ang nangyayari sa iyong katawan at bakit ito nangyayari
- Ano ang mangyayari o maaaring mangyari
- Ano ang pakiramdam mo at paano mapananatiling mabuti ang iyong damdamin
- Sino ang makakausap mo tungkol sa pagkuha ng suportang kailangan mo
- Saan ka makakakuha ng higit pang impormasyon at suporta

Ikaw ay maaaring magkaroon ng isa o ibat ibang pagsusuri:

### Pagsusuri sa balakang

Titingnan ng doktor ang iyong puso at ari para sa mga pag-umbok o bukol.

### Mga pagsusuri sa dugo

Ang doktor ay kukuha ng sampol ng iyong dugo. Ito ay susuriin nila upang makita kung ang iyong katawan ay gumaganang mabuti.

### Computed tomography scan (CT scan)

Ang mga kompyuter at x-ray ay ginagamit upang makakuha ng madetalyeng litrato ng mga obaryo.

### Pag-ultrasound sa ari ng babae

Ang doktor ay gumagamit ng isang maliit na instrumentong pang-ultrasound sa iyong ari. Ang mga sound wave ay ginagamit upang makakuha ng litrato ng iyong mga obaryo.

Ang mga resulta ng pagsusuri sa iyo ay dapat bumalik sa loob ng isang linggo. Maaaring papuntahin ka ng iyong doktor sa isang espesyalista para sa karagdagang pagsusuri. Ikaw ay dapat makipagkita sa espesyalista sa loob ng dalawang linggo. Ang iyong espesyalista ay isang doktor na sinanay sa pakikitungo sa mga kababaihang may kanser sa obaryo. Ang iyong doktor ay dapat magbigay sa espesyalista ng impormasyon tungkol sa iyong nakalipas na kalusugan, kung may iba pa sa iyong pamilya na nagkaroon ng kanser, at ang mga resulta ng pagsusuri sa iyo.

**Ikaw ay makakapagsama ng isang kapamilya o kaibigan sa iyong mga pagpapatingin.**

**Ikaw ay makakahiling sa iyong doktor ng karagdagang impormasyon at suporta upang tiyaking mayroon ka ng mga kinakailangan mo.**

## 2. Mga pagsusuri

Ang espesyalista ay maaaring gumawa ng karagdagang pagsusuri upang makita kung ikaw ay may kanser sa obaryo. Ito ay tinatawag na diyagnosis. Kung mayroon ka ngang kanser sa obaryo, ipapakita ng mga pagsusuri

kung paano lumalaki ang kanser o kung ito ay kumalat na. Ito ay tinatawag na staging.

Ikaw ay makakapagtanong sa espesyalista ng:

- Anu-anong pagsusuri ang gagawin sa iyo
- Ano ang mangyayari sa mga pagsusuri
- Ano ang maipapakita sa iyo ng mga pagsusuri

Ikaw ay maaaring magkaroon ng isa o ibat ibang pagsusuri:

#### **Magnetic resonance imaging scan (MRI)**

Isang scan na ginagamitan ng mga magnetic field at radio wave upang makakuha ng madetalyeng litrato ng katawan.

#### **Computed tomography (CT) guided biopsy**

Ang mga kompyuter at x-ray ay ginagamit upang makakuha ng madetalyeng litrato ng mga obaryo. Ang litratong ito ay ginagamit na pantulong sa pagkuha ng biopsy. Ang biopsy ay kung saan ang isang maliit na sampol ng iyong obaryo ay tatanggalin upang masuri sa mikroskopyo.

#### **Pagkuha ng likido**

Ang iyong doktor ay gumagamit ng isang karayom upang kumuha ng likido mula sa iyong obaryo. Ang likido ay susuriin sa mikroskopyo. Ito ay ginagawa nang may pampamanhid sa bahaging pagkukunan kaya hindi mo ito mararamdaman.

Kung ikaw ay madidiyagnos na may epithelial na kanser sa obaryo at ikaw ay wala pang 70 taong gulang, iuugnay ka ng iyong pangkat sa isang pampamilyang cancer centre para sa pagsusuring pang-genetic. Ang mga pagsusuring ito ay magsasabi kung ikaw ay may gene na dahilan ng mas malamang na pagkakaroon mo ng kanser sa obaryo. Ang kaalamang ito ay mangangahulugang ikaw at ang ibang babae sa iyong pamilya ay maaaring piliin na alamin kung sila ay mayroon din ng gene na ito.

**Ikaw ay makakapagtanong sa iyong doktor tungkol sa paghanap ng isang grupong pangsuporta sa may kanser. Makakatulong ang kaalamang may iba pang tao na nakakaunawa kung ano ang iyong dinaranas. Ang iyong mga kaibigan at kapamilya ay maaaring makipag-usap sa isang grupong pangsuporta para sa mga tagapag-alaga.**

### **3. Paggamot**

Ang iyong espesyalista ay dapat makipagtulungan sa isang pangkat. Ang iyong pangkat ay binubuo ng mga taong nakakaunawa sa kanser sa obaryo.

Rerepasuhin ng iyong pangkat ang mga resulta ng pagsusuri sa iyo. Sila ay dapat magtanong sa iyo kung ano ang iyong nais at kailangan. Kayo ay dapat sama-samang magtulungan upang makagawa ng pinakamabuting plano para sa paggamot sa iyo.

Ikaw ay makakapagtanong sa iyong pangkat ng:

- Anong paggamot ang gagawin sa iyo
- Bakit ka ginagawan ng ganoong paggamot
- Ano ang mangyayari sa paggamot na iyon
- Ano ang magagawa ng paggamot
- Kailan sisimulan ang paggamot at gaano ito katagal
- Mga panganib at benepisyo ng paggamot
- Ano ang maaaring maramdaman mo habang ginagamot, mga side-effect, at ano ang magagawa mo upang maging mabuti ang pakiramdam hanggat maaari
- Ano ang maaasahan mo matapos ang paggamot

Ang iyong pangkat ay dapat makipag-usap sa iyo tungkol sa pagpreserba ng pertilidad. Ang pagpreserba ng pertilidad ay mangangahulugan na kaya mong magka-anak kapag handa ka na. Ang iyong pangkat ay dapat magbigay sa iyo ng impormasyon tungkol sa panganib ng maagang menopos at mga pagbabago

sa hormone. Kung minsan, ang paggamot sa iyo ay maaaring mangahulugan ng paghinto ng iyong pagreregla.

Ikaw ay makakahiling ng karagdagang panahon bago magpasiya sa paggamot sa iyo, o ng pangalawang opinyon.

Ang iyong pangkat ay maaari kang iugnay ka sa isang espesyalista sa pertilidad o pang-genetic na tagapayo upang magkaroon ka ng lahat ng impormasyong kailangan mo upang makapagdesisyon.

Ang iyong pangkat ay maaaring magmungkahi na sumali ka sa isang klinikal na pagsubok. Ang isang klinikal na pagsubok ay ginagamit upang subukan ang isang bagong paggamot, o upang tingnan kung mas mabuti ang isang paggamot kaysa sa iba. Ikaw ay makakahiling ng karagdagang panahon, o pangalawang opinyon bago ka magpasiya tungkol sa paggamot sa iyo.

Kabilang sa mga kaagapay na paggamot ang masahe, acupuncture at meditasyon, pati na iba pang gamot na gagamitin mong kasabay ng paggamot sa iyo.

Ang ilang paggamot ay maaaring hindi gumanang mabuti kasabay ng paggamot sa iyo. Kaya, napakahalaga na makipag-usap ka sa iyong pangkat tungkol sa anumang kaagapay na paggamot na ginagamit mo, o nanaisin mong gamitin.

Ikaw ay maaaring magkaroon ng isa o ibat ibang paggamot:

Ang **pag-opera** ay ang pagtanggap ng kanser.

Ito ang pinakakaraniwang paggamot para sa kanser sa obaryo. Ang pag-opera sa iyo ay dapat gawin ng isang gynaecological oncologist na may malawak na karanasan at nag-oopera ng maraming kanser sa obaryo.

Ang **radiation therapy** ay ang paggamit ng radiation upang pigilin ang paglaki ng kanser.

Ito ay maaaring gamitin batay sa iyong kanser sa obaryo.

Ang **chemotherapy** o drug therapy ay gumagamit ng mga droga upang pigilin ang paglaki ng kanser.

Ang **targeted therapy** ay ang pag-iniksiyon sa loob ng katawan ng mga droga na umaatake sa mga selula ng kanser.

Ang mga ito ay maaaring gamitin bago gawin o matapos ang paggamot, o kung ang pag-opera ay hindi isang mabuting opsiyon.

Para sa karagdagang impormasyon sa paggamot at mga side-effect, makapagtanong ka sa iyong doktor o **bumisita sa** [www.cancer.org.au/about-cancer/treatment](http://www.cancer.org.au/about-cancer/treatment)

**Ang iyong pangkat ay dapat makipag-usap sa iyo tungkol sa mga pangangailangan mo bago ka gamutin, habang ginagamot ka, at matapos ang paggamot sa iyo. Ikaw ay makakahiling ng impormasyon at suporta sa anumang oras upang matiyak na mayroon ka ng lahat ng kailangan mo. Ang iyong pangkat ay makakapag-ugnay sa iyo sa ibang serbisyo at mga pangkalusugang propesyonal upang matiyak na mananatili kang malusog sa katawan at damdamin.**

## 4. Matapos ang paggamot sa iyo

Ikaw ay maaaring makipag-usap sa iyong pangkat tungkol sa anumang pagbabagong mayroon ka matapos ang paggamot sa iyo. Ang ilang paggamot ay mangangahulugan na magbabago ang iyong mga hormone. Ang ilang paggamot ay maaaring mangahulugan ng maagang menopos.

Ito ay maaaring mangahulugan na magkakaroon ka ng mga side-effect, halimbawa:

- Pamamawis sa gabi
- Mga pamumula o biglaang pagkaramdam na init na init at pagkatapos ay nalalamigan
- Hindi interesadong makipagtalik

Maraming paraan upang tiyaking maging malusog ang iyong pakiramdam at mapamahalaan ang mga side-effect matapos ang paggamot sa iyo.

Pagkatapos ng paggamot sa iyo, ang iyong pangkat ay dapat magbigay sa iyo ng isang buod ng paggamot. Ang iyong buod ng paggamot ay taglay ang lahat ng impormasyon tungkol sa paggamot na tinanggap mo:

- Mga pagsusuring ginawa sa iyo upang madiagnos ang iyong kanser sa obaryo, at ang mga resulta ng mga pagsusuring ito
- Paggamot na tinanggap mo, at kung kailan ka nagkaroon nito
- Mga pangsusuportang serbisyo at iba pang plano ng paggamot na natanggap mo

Ikaw at ang iyong doktor ay dapat magkaroon ng isang kasunod na plano na kabibilangan ng:

- Mga susunod na gagawin na pinakamabuti para sa iyo
- Mga plano para sa pamamahala ng anumang side-effect ng paggamot
- Paano mabilis na kukuha ng tulong kung sa palagay mo ay nagbalik o lumala ang iyong kanser

Ang iyong doktor ay dapat kang tungunan at kausapin tungkol sa:

- Paghanap ng karagdagang impormasyon at suporta upang manatiling mabuti sa katawan at damdamin, at makakuha ng kailangan mo
- Mga mamatyagang senyales at sintomas na maaaring mangahulugan na bumabalik ang kanser
- Pag-iingat at malusog na pamumuhay

**Kung minsan, ang kanser sa obaryo ay maaaring magbalik matapos ang paggamot. Ito ay karaniwang natutuklasan sa susunod na pagpapatingin, o kung may mapuna kang nagbalik na anumang sintomas.**

**Mahalagang magpasuri nang regular. Kung may mapupuna kang anumang kakaiba, pumunta ka sa iyong doktor.**

**Ikaw ay makakahiling sa iyong doktor ng isang pagsusuri, impormasyon at suporta.**

## 5. Ang buhay na may kanser

### Mga side-effect

May ilang tao na nagkakaroon ng mga side-effect habang sila ay ginagamot at matapos gamutin. Ang mga side-effect ay reaksiyon ng iyong katawan sa paggamot na iyong kinukuha. Ang mga ito ay normal, ngunit maaaring maging di-mabuti ang iyong pakiramdam. Ikaw ay maaaring magkaroon agad-agad ng side-effect o wala man lang, o maraming buwan matapos ang paggamot sa iyo.

Ikaw ay maaaring makipag-usap sa iyong doktor tungkol sa iyong mga side-effect, o **bumisita sa** [www.cancervic.org.au/about-cancer/survivors/long-term-side-effects](http://www.cancervic.org.au/about-cancer/survivors/long-term-side-effects)

### Advanced care plan

Ang iyong pangkat ay maaaring makipagtulungan sa iyo upang gumawa ng isang advanced care plan. Ang isang advanced care plan ay isang paraan ng pagsasaad ng iyong mga ninanais at tinitiyak na alam ng lahat kung ano ang gusto mong pangangalagang medikal sa hinaharap.

Ikaw ay maaaring makipag-usap sa iyong doktor tungkol sa magkasamang paggawa ninyo ng isang advanced care plan, o **bumisita sa** [www.advancecareplanning.org.au](http://www.advancecareplanning.org.au)

### Palliative care

Ang palliative care ay ginagamit sa ibat ibang hakbang ng paggamot sa iyo upang tulungang bumuti ang iyong pakiramdam. Ang palliative care ay makakatulong sa pagpapaghinghawa ng sakit, mabawasan ang iyong mga sintomas at pabutihin ang kalidad ng iyong buhay.

Ikaw ay maaaring makipag-usap sa iyong doktor tungkol sa uri ng palliative care na pinakamabuti para sa iyo, o **bumisita sa** [www.palliativecare.org.au](http://www.palliativecare.org.au)

### Gastos

May mga gastos sa bawat hakbang ng iyong kanser kabilang ang paggamot, akomodasyon at pagbiyahe. Ikaw ay maaaring magkagastos kung ginagamot ka sa isang pribadong serbisyong pangkalusugan kahit na mayroon kang pribadong pangkalusugang seguro.

Ikaw ay maaaring makipag-usap sa iyong pangkat at sa pribadong pangkalusugang taga-seguro kung may mga tanong ka tungkol sa halaga ng bawat paggamot na maaaring gawin sa iyo. Ikaw ay maaari ding makipag-usap sa social worker sa iyong ospital.


Ikaw ay maaaring makipag-usap sa iyong doktor tungkol sa halaga ng paggamot sa iyo, o **bumisita sa** [www.canceraustralia.gov.au/affected-cancer/living-cancer/dealing-practical-aspects-cancer/costs-treatment](http://www.canceraustralia.gov.au/affected-cancer/living-cancer/dealing-practical-aspects-cancer/costs-treatment)

Ikaw ay maaaring makipag-usap sa iyong doktor tungkol sa halaga ng akomodasyon at pagbiyahe, o **bumisita sa** [www.cancercouncil.com.au/get-support/practical-support-services](http://www.cancercouncil.com.au/get-support/practical-support-services)

**Maraming bagay na pag-iisipan kapag mayroon kang kanser sa obaryo. Marami ding impormasyon at suporta. Mahalagang gawin mo kung ano ang tama para sa iyo. Maaari kang makipagtulungan sa iyong pangkat upang matiyak na mayroon kang pinakamagaling na pangangalaga.**

## Impormasyon at suporta

### Cancer Council

- Ikaw ay maaaring makipag-usap sa isang pang-kanser na nars: **13 11 20**
-  Kung kailangan mo ng tagasalin sa wika: **13 14 50**

### Ovarian Cancer Australia

- Impormasyon at suporta: **1300 660 334**
- [www.ovariancancer.net.au](http://www.ovariancancer.net.au)

### Carers Australia

- Impormasyon at suporta para sa mga tagapagalaga: **1800 242 636**

